

Crítica

ANGULO, Miguel; GARCIA QUERA, Nuria: *Cap de Creus: Cadaqués, Sallfort, Sant Pere de Rodes*. Bilbao: Sua Edizioak, 2006.

ARBAT, Maria Estrella: *Les Preses: QRG*. Girona: Diputació de Girona, 2007. 96 p.

BERGA, Miquel [edició i selecció de Guillem Molla]: *No fer res i altres ocupacions*. Girona: CCG Edicions, 2007. 184 p.

BONAVENTURA, Carles: *Què diu que què?: Les millors troballes d'un corrector de premsa*. Girona: CCG Edicions, 2007. 180 p.

BORBONET, Anna; PLADEVALL, Antoni; CURÓS, Joan; MALUQUER, Joan: *Masies que cal conèixer*. Barcelona: ACCAT/Baranova, 2007. 279 p.

BORRELL i SABATER, Miquel: *Escultures a la via pública*. Girona: Diputació de Girona, 2007. 191 p.

CARBÓ-DORCA, Ramon: *Laberint de laberints*. Girona: CCG Edicions, 2007. 316 p.

COMALAT, Salvador; OLLER, Joan: *Olot i el seu entorn*. Olot: Llibres de Batet, 2007. 230 p.

CURBET, Quim: *No em miris el cul (barretades de Girona)*. Girona: CCG Edicions, 2007. 254 p.

FERRER i CASADEVALL, Firmo: *El general de Cadaqués*. Sirpus, 2006. 231 p.

FORT i OLIVELLA, Joan: *Els noms de lloc: QRG*. Girona: Diputació de Girona, 2006. 96 p.

FRIGOLA, Maria: *Begur, un llibre de records*. Girona: CCG Edicions, 2006. 111 p.

GARCIA, Xavier: *Empaitant gent a París, 1974*. Girona: CCG Edicions, 2006.

GONZÁLEZ CARRASCO, Mònica: *A non-linear approach to psychological well-being in adolescence. Some contributions from the complexity paradigm*. Girona: Universitat de Girona, 2006. 142 p.

GORDI SERRAT, Josep; CORTINA RAMOS, Albert [eds.]: *Les Vies Verdes del Vallès*. Girona: Universitat de Girona, 2006. 140 p.

GUANTER i FLAQUÉ, Ricard: *Caterina Albert i Paradís «Victor Català» vista per un escalenc*. Girona: CCG Edicions, 2006. 280 p.

Els dibuixants de l'Espanya romàntica

El viatge a Espanya d'Alexandre de Laborde (1806-1820).

Catàleg en català, amb traduccions en castellà, anglès i francès. MNAC Barcelona, 2006. 312 pàgines.

El Museu Nacional de Catalunya ha celebrat el bicentenari de l'inici de la publicació del *Voyage pittoresque et historique de l'Espagne*, de l'arqueòleg i polític francès Alexandre de Laborde, (1773-1842) amb l'exposició d'una selecció de 71 dibuixos preparatoris d'aquesta obra procedents, en la seva major part, del fons de dibuixos i gravats del MNAC, però també alguns de cedits per la biblioteca Doucet de l'Institut National d'Histoire de l'Art (INHA) de París i alguns de procedents de l'Arxiu Històric de Barcelona i de col·leccions particulars.

Cal no confondre el catàleg amb l'obra monumental de Laborde, composta de quatre volums i 349 il·lustracions i publicada a París entre 1806 i 1820, que es realitzà amb el suport del Príncep de la Pau Manuel Godoy i del govern francès, i que s'hagué d'interrompre amb l'esclat de la guerra napoleònica. L'obra contribuí, segons Zenon Meziensky, a fer presentable a Europa una Espanya desconeguda, ajudà a fixar la imatge singular, romàntica i pin-

toresca del país i a convertir-lo en un destí turístic per a molts visitants estrangers del segle XIX, en part per la seva imatge orientalizant. Cal dir que l'obra tracta de forma molt marginal els monuments de la Catalunya nord-oriental, i la ciutat de Girona n'és l'únic lloc que hi apareix representat. No resulta estrany que allò que més captivà els viatjants francesos de Girona fossin precisament els seus suposats banys àrabs. De fet, les architectures musulmanes de la Península són, juntament amb l'art medieval i l'antic, els monuments més representats en l'obra. En l'exposició podem veure tres dibuixos dels Banys: dos plànols de tinta a ploma i pinzell de Jacques Moulinier i una aiguada atribuïda a François Ligier, realitzats entre 1801 i 1803. Sabem també, per un apèndix final, que el fons del MNAC té tres dibuixos més de Girona: una planta de la catedral i dos altres dibuixos dels Banys Àrabs. Val la pena endinsar-se en el conjunt de vistes, plànols i descripcions de l'Espanya encara tradicio-

nal de l'inici del segle XIX que ofereix el catàleg, pel seu gran valor com a fons documental i també per la seva dimensió arqueològica.

Jordi Bohigas i Maynegre

Girona en una columna

Amics de la UNESCO de Girona.

Les Fites de la Història.

(Homenatge a Domènec Fita i celebració del 20è aniversari de l'escultura *Columna a la història de Girona* (1985-2005). Projecte educatiu «Apadrinem escultures»).

Amics de la Unesco de Girona / Fundació Fita i Taca. Girona, 2005. 40 minuts.

Darrere un enginyós títol descobrim un documental que ens proposa un recorregut visual per la nostra ciutat. En poc menys de 40 minuts, la lectura de la *Columna a la història* ens proporciona un valuós recull dels fets històrics més rellevants de Girona.

I és que si a Girona li han donat l'adjectiu d'*immortal*, cal saber tot el que ha viscut i ha resistit per tal de ser mereixedora de tan digna definició.

El prestigiós artista gironí Domènec Fita, l'any 1985, va erigir una torre en el punt d'encreuament dels quatre rius de la ciutat. La va situar en el lloc en el qual les aigües que reguen Girona es barregen, i la prova d'això queda palesa a la base de la columna, on va esculpir els quatre rius com

a símbol del fonament de la ciutat i de la seva història.

La columna de Fita, d'estètica moderna, ens recorda la columna de Trajà de Roma, el motiu de la qual també era recordar a la població els principals fets històrics de la seva ciutat. Si un gironí vol saber les dates i els fets més destacats del seu passat directe, els trobarà esculpits a la columna de Fita, com la més monumental de les cròniques de Girona.

La columna inicia el seu recull històric amb el mite de Gerió, transmès a l'obra grega dels dotze treballs d'Hèracles. Alçant la mirada, passem per l'època paleocristiana, moment en el qual es va consagrar la veneració de sant Feliu a la ciutat i es va atorgar el títol de patró i protector al bisbe assassinat en plena celebració de la missa, sant Narcís. Visigots, sarraïns i carolingis ens acosten a la figura d'Ermessenda de Carcassona, fundadora del monestir de Sant Daniel.

Els aiguats i les epidèmies del segle XIV fan protagonista una de les figures més simpàtiques de la nostra ciu-

tat: el Tarlà, aquell ciutadà que, com avui en dia, animava al carrer de l'Argenteria els ciutadans en els moments més difícils de la ciutat, els de la pesta negra.

Era necessària una pausa per reflexionar sobre el passat hebreu i el pòsit cultural que deixà a la nostra ciutat. Mitjançant el repàs de la construcció de la catedral de Girona, de la universitat i d'altres edificis emblemàtics, arribem a l'època napoleònica, moment en el qual Girona va pertànyer a França durant cinc anys.

El segle XIX es tradueix en la industrialització, el naixement de les fàbriques i el ferrocarril que uní els diferents punts de la província. La Girona capdavantera en l'ús de noves tècniques d'il·luminació, el naixement de la *Revista de Girona*, dels diaris i, en definitiva, del romanticisme.

Finalment, arribem al segle XX, centúria en la qual destaquen personatges recordats per la seva obra com Rafael Masó, Prudenci Bertrana, Miquel de Palol i Carles Rahola. I un seguit d'imatges del passat més recent de Girona que evocuen records de tots els colors possibles.

Girona, la que intenta viure «en l'ordre i la pau, en el treball i en la difícil i merescuda llibertat», es mereixia una estàtua de mans d'un dels seus artistes més consagrats.

Marta Pi Vázquez

Els mestres escalencs

MARQUÈS, Salomó.

L'Escala, un planter de mestres (1900-1939).

Col·lecció Baldiri Reixac, núm. 6.
Bàlec Llibres. Girona, 2006.
107 pàgines.

Pocs pobles podrien publicar un llibre com aquest: 34 mestres (en un període de 40 anys), sorgits de l'Escala (amb prou feines amb 2.500 habitants aleshores), reivindicats i reconeguts per un historiador de l'educació, Salomó Marquès, escalenc com ells.

El llibre és una mostra feaent de la història que, des de fa anys, ha volgut fer l'autor, una història que «dóna la paraula i fa visibles totes les persones, totes» i que atorga protagonisme a aquells que normalment no apareixen en els llibres, bé perquè se situen entre els perdedors, o senzillament perquè no han tingut suficient poder, rang o diners, que s'han demostrat la qualitat principal per figurar-hi.

L'historiador avança una hipòtesi per explicar i expli-

car-nos aquesta florida tan intensa i extensa de mestres a l'Escala de començament del segle XX: «la presència d'associacions i entitats esportives, culturals i d'altra mena» hauria constituït una mena de ferment, l'adob propici perquè tants joves es decidissin per un ofici que fa de la cultura la seva raó de ser, el planter del títol.

Com és de suposar, el nucli del llibre el constitueix la biografia d'aquests 34 mestres, 28 nois i 6 noies. Són relats relativament breus, desiguals (no ha estat fàcil aconseguir informació contrastada de tots ells; per això l'obra es presenta com una primera aproximació, que caldrà completar amb els testimonis orals i la documentació que, de ben segur, mobilitzarà la mateixa publicació del llibre), que exemplifiquen a la perfecció la diversitat i la complexitat de la societat catalana del moment. En aquest sentit, és especialment impactant el cas dels germans Miquel i Carles Martí Bofill, l'un exiliat a França fins a la seva mort, i l'altre ocupant càrrecs importants en el règim franquista.

«Avui m'he tret una espina», va dir Salomó Marquès en la presentació del llibre davant del nombrosíssim públic que hi va voler assistir. L'espina l'hi havia clavat la seva mare, Teresa Sureda, escalenca i mestra com ell, que des de ben petit li havia parlat dels molts mestres escalencs que